

Terugkoppeling uitwerking routekaart 'van omgevingsvisie op weg naar omgevingsplan'

Steunpuntenbijeenkomsten 2019

Versie 1. (mei 2020)

'Van omgevingsvisie op weg naar omgevingsplan'

Tijdens de provinciale bijeenkomsten met de steunpunten in 2019, hebben de deelnemers gewerkt aan verschillende routekaarten, om inzichtelijk te maken welke 'routes' er zijn om van een omgevingsvisie richting een omgevingsplan' te komen. En om te bepalen welke haltes en kansen/bedreigingen er onderweg zijn (gezien vanuit de gemeentelijke ambtenaar cultureel erfgoed). In dit document is een overzicht gemaakt van de onderwerpen die aan bod zijn gekomen.

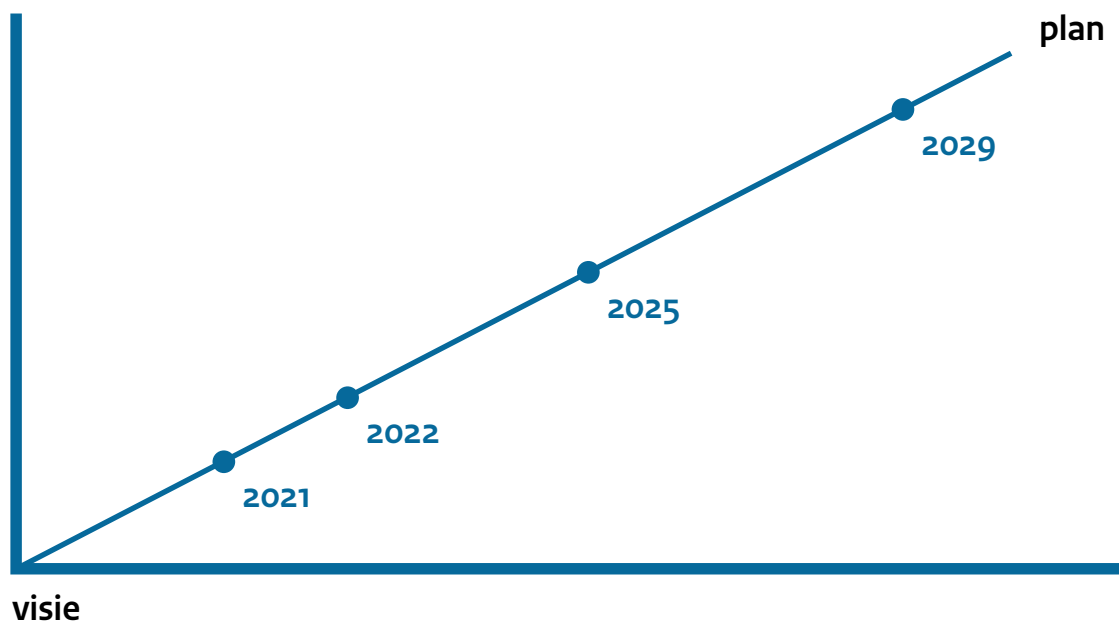
Omdat voor iedere gemeente de route verschillend is, kan het overzicht gebruikt worden om een eigen route te bepalen of bij te stellen. Of als geheugensteun van acties en informatiebronnen. Het kan ook ingezet worden om een gesprek aan te gaan binnen de organisatie, en naar eigen inzicht nog toevoegingen te doen.

NB: dit betreft een terugblik op de bijeenkomsten in 2019, we hebben daarom de data van inwerkingtreding van de Omgevingswet etc. laten staan zoals die toen bekend was (01-01-2021).

Terugkoppeling uitwerking routekaart 'van omgevingsvisie op weg naar omgevingsplan'

Deze routekaart werd (verder) ingevuld en besproken:

ROUTE van omgevingsvisie op weg naar een omgevingsplan

De volgende onderwerpen (haltes) zijn besproken tijdens de bijeenkomsten:

Deadlines	Visie en opgaven	Bagage
Kansen en risico's stelselverandering	Beleid	Wet- en regelgeving
Rekening houden met cultureel erfgoed	Gebiedsgericht/ Objectgericht	Integraliteit/ Samenwerken/ Proces
Middelen van anderen	Niets doen	Digitaal
Participatie		

Terugkoppeling uitwerking routekaart 'van omgevingsvisie op weg naar omgevingsplan'

HALTES (in de tijd)

(Genoemde data/jaartallen zullen als gevolg van kabinetsbesluit wijzigen.)

Deadlines

2021:

- Invoeringsdatum Omgevingswet.
- **Actie:** bepaal in hoeverre je al volledig Omgevingswetproof wilt zijn of de noodzakelijke dingen gereed wilt hebben. Zie onder kopje "Wet- en regelgeving".

2022: 16 maart 2022

- De datum van de gemeenteraadsverkiezingen en dus ook de vorming van nieuwe college's van Burgemeester en Wethouders.
- **Actie:** streef ernaar dat aan de vooravond van de raadsverkiezingen er een inhoudelijke visie is op integratie van erfgoed in de leefomgeving.
- **Actie:** informeer de nieuwe wethouders, zorg dat je de politiek meekrijgt.

2024:

- Omgevingsvisie moet klaar zijn.

2029: (Waarbij iedereen volledig Omgevingswetproof moet zijn)

- Alle gemeentelijke omgevingsplannen gereed (op 01-01-2021 vormen alle bestemmingsplannen in de gemeente samen één omgevingsplan, gemeente heeft tot 2029 de tijd om de omgevingsplannen in lijn met de vereisten van de wet te brengen). Niet apart genoemd in de wet, maar omdat hier geen overgangstermijn voor geldt, is het wel van groot belang voor de gemeenten.
- **Info:** www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl

Terugkoppeling uitwerking routekaart 'van omgevingsvisie op weg naar omgevingsplan'

HALTES (aandachtspunten en acties)

Visie en opgaven

- De inhoud van een omgevingsvisie bepaalt waar je heen gaat en welke “bagage” je meeneemt. Dus van belang om te starten bij de inhoud van de omgevingsvisie: “Wat zit erin?” “Wat wil je ermee bereiken?”, “Wat zijn je kernkwaliteiten?”
- Bij het opstellen van een omgevingsvisie moet je ook keuzes maken, ook op het gebied van erfgoed.
- Ook bij het opstellen van een omgevingsvisie is het goed om alvast na te denken over de handhaafbaarheid en houdbaarheid ervan in het vergunningentraject.
- **Actie:** een Sterkte-Zwakte-analyse (SWOT) van je omgevingsvisie op erfgoed leidt tot antwoorden voor hoe je plan eruit moet zien. Wat zijn de ruimtelijke en maatschappelijke opgaven die je ziet?

Bagage

- Niet ieder erfgoed is het zelfde en dat betekent ook anders omgaan met je opgaven). Er is niet één soort erfgoed en in gebieden is er een verschillende ruimtelijke dynamiek.
- **Actie:** benoem de kernkwaliteiten en belangrijke opgaven.
- **Info:** zie bv. geïllustreerde terugblik eerste serie bijeenkomsten; RCE brochures “Ruimte voor ... en erfgoed” en (gefilmde) tijdlijnen www.cultureelerfgoed.nl

Kansen en risico's stelselverandering

- Bijvoorbeeld: hoe verder met gemeentelijke monumenten.
- Zaken die je nu al hebt geregeld maar die via het omgevingsplan beter georganiseerd wilt hebben.
- **Actie:** breng in kaart wat t.z.t. in omgevingsplan geborgd moet zijn. En wat je mist/welke kansen en creatieve oplossingen er liggen en wanneer en waar je dat moet regelen.
Zoals:
  - Hoe ga je om met de aanwijzing als gemeentelijke monumenten omdat...
  - Nadenken over omgaan met historische boerderijen in buitengebied, krimp en sloopopgave. Bv. kiezen voor sloop van niet historische boerderijen (kwaliteitsaspect tijdig inbrengen) of ruimer herbestemmen van monumentale boerderijen.
  - Koppel aan andere opgaven.
  - Hoe ga je om met archeologie/waterbodems.

Terugkoppeling uitwerking routekaart 'van omgevingsvisie op weg naar omgevingsplan'

- Integraal werken vereist een cultuurverandering binnen de organisatie, hoe wordt erfgoed daarin meegenomen?
- **Info** m.b.t. vertaalslag naar regels/omgevingsplan:
  - Steunpunt monumenten en archeologie Noord-Holland, thema erfgoed in de omgevingswet. www.steunpunterfgoednh.nl
  - Informatie over omgeving van het monument via het Gelders genootschap (www.geldersgenootschap.nl)

Beleid

- Een omgevingsplan is eigenlijk nooit af. Dat is een continue proces. Plan vernieuwt zichzelf permanent.
- Hoe ga je je visie uitvoeren. Visie en plan zijn twee van de instrumenten van de Omgevingswet, maar je kunt ook het programma als instrument benutten, etc.
- Begin met een aantal pilotgebieden.
- Stel gebieds- en beleidsprofielen op.
- Zorg dat je weet wat je hebt, zorg voor goede cultuurhistorische kaarten.
- **Actie:** onder je visie een programma hangen voor de formulering van erfgoedbeleid (wat ruimer is dan je plan) formuleren van je beleidsinzet.
- Intern een programma nodig om te zorgen dat het omgevingsplan omgevingswetproof is. Bv. rekening houden met cultureel erfgoed. Monumenten overzetten naar het omgevingsplan.
- **Info:** website aan de slag met de omgevingswet; over de wetsinstrumenten en de daaraan verbonden beleidscyclus www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl

Wet- en regelgeving

- Wat te doen voor de inwerkingtreding: omgevingsplan van rechtswege, maar bij wijziging ervan dan wel rekening houden met cultureel erfgoed.
- Vóór inwerkingtreding moeten de gemeenten de verordening hebben vastgesteld + de leden benoemd voor de verplichte commissie die zich met de rijksmonumenten gaat bezighouden. Aangezien de gemeentelijke monumenten -na inwerkingtreding van de wet- ook in het omgevingsplan worden opgenomen, is het logisch deze commissie ook voor de gemeentelijke monumenten in te zetten. De verordening wordt ook in het omgevingsplan opgenomen. Daarom is vaststelling en benoeming vóór inwerkingtreden van de wet groot belang. Anders is er geen commissie! Verder is het advies in de toelichting de commissie in te zetten als een brede commissie voor de omgevingskwaliteit. Dit is echter niet verplicht.

Terugkoppeling uitwerking routekaart 'van omgevingsvisie op weg naar omgevingsplan'

- 2024 – Gemeentelijke omgevingsvisies gereed (5 jaar vanaf 2019).
- 2029 – Alle gemeentelijke omgevingsplannen gereed (na inwerkingtreding van de wet, vormen alle bestemmingsplannen in de gemeente samen één omgevingsplan, gemeente heeft tot 2029 de tijd om de omgevingsplannen in lijn met de vereisten van de wet te brengen). Niet apart genoemd in de wet, maar omdat hier geen overgangstermijn voor geldt, is het wel van groot belang voor de gemeenten.
- **Info:** www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl

Rekening houden met cultureel erfgoed

- In de Omgevingswet staat dat in het omgevingsplan rekening wordt gehouden met cultureel erfgoed.
- **Actie:** benoemen wat hieronder wordt verstaan binnen de eigen organisatie/gemeente.
- **Info:** Besluit Kwaliteit Leefomgeving, art 5.130 en 5.131 toelichting op de Omgevingswet artikelen met definities en over deze verplichting.

Gebiedsgericht/ Objectgericht

- Naast de objectbescherming is het ook zaak om aandacht te hebben voor de gebiedsgerichte benadering en de vertaling daarvan in het omgevingsplan. Object/gebied en de maatschappelijke opgave waartoe het erfgoed zich verhoudt. (bv. verduurzaming/ landschap vb Kampen)
- **Actie:** Gebruik de erfgoedbenadering als handvat bij koppelen cultureel erfgoed en opgaven in de leefomgeving. Erfgoedbenadering... Het "toepassen" van cultureel erfgoed in het proces van de Omgevingsvisie kan naar de mening van de RCE op verschillende manieren.
- In de Erfgoedbenadering zijn er drie manieren om cultureel erfgoed te benaderen: die van randvoorwaarden, draagvlakvergroting en waardencreatie.
- Dit zijn drie manieren van kijken en dus ook drie manier van benutten van cultureel erfgoed in het proces.
- Randvoorwaarden: regelen wat (sectoraal) nodig is; risicobeheersing.
- Draagvlakvergroting: participatie; interactie; publieksbetrokkenheid en interne betrokkenheid; identiteit.
- Waardencreatie: verbinding tussen erfgoed en maatschappelijke opgaven. Optimaliseren van erfgoed en andere belangen; inspireren; leren uit het verleden.
- Bij die diverse onderdelen van de Erfgoedbenadering zijn ook informatieproducten verbonden.
- Randvoorwaarden: Daarbij valt te denken aan kaarten; inventarisaties; registraties.

Terugkoppeling uitwerking routekaart 'van omgevingsvisie op weg naar omgevingsplan'

- Draagvlakvergroting daarbij valt te denken aan biografie/erfgoedverhalen/tijdlijnen. En tot slot Waardencreatie zoals goede voorbeelden/inspiratie voor nieuwe ontwikkelingen/ combinatie met modern design.
- **Actie:** betrek stedenbouwkundige collega. De ontwikkelingen/opgaven in het gebied gaan uiteindelijk raken aan het monument. Zorg dat je in het proces komt.
- **Info:** www.cultureelerfgoed.nl brochures Ruimte voor.. en gefilmde tijdlijnen.

Integraliteit/ Samenwerken/ Proces

- Spanningsveld tussen integraliteit van de visie en het borgen van sectorale belangen in het omgevingsplan. Hoe maak je daar een gezamenlijke keuze in.
- Integraliteit van visie naar planniveau zit een soort trechter in. Visie moet integrerend zijn (is iets anders dan integraal).
- **Actie:** weet hoe het proces van implementatie in de gemeente in elkaar zit en waar cultureel erfgoed tijdig kan aansluiten.
- **Actie:** opleiden van jezelf in omgevingswetveranderingen of informeren van collega's over de inhoud en mogelijkheden van cultureel erfgoed.
- **Info:** www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl
- Waardenspel: methode om inzicht te krijgen hoe je gezamenlijk werkt aan de opgave, de waarden en keuzes van anderen (zie website Gelders genootschap www.geldersgenootschap.nl en www.cultureelerfgoed.nl).

Ondersteunende middelen van anderen

- **Info:** 'Leeslijst erfgoed onder de Omgevingswet' op www.cultureelerfgoed.nl

Niets doen

- **Actie:** weet wat er gebeurt als er niets of te laat iets geregeld wordt voor cultureel erfgoed. Ben je dan bijvoorbeeld je gemeentelijke monumenten kwijt?

Digitaal

- **Actie:** registratie op orde.
- **Info:** www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl

Terugkoppeling uitwerking routekaart 'van omgevingsvisie op weg naar omgevingsplan'

Participatie

- Bij het opstellen van een omgevingsplan is het verplicht om participatie te organiseren.
- Het is belangrijk om de verwachtingen die je als organisatie hebt en aan burgers en initiatiefnemers kunt bieden te managen (participatieladder).
- **Actie:** erfgoed kan bijdragen aan het bereiken van draagvlak/verbinding leggen met het gebied. Belang van participatie in relatie tot erfgoed.
- **Info:** www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl (inspiratiegids participatie); voorbeeld Stichtse Vecht en landschapsbiografie.